

Czym jest psychologia edukacyjna

About Educational Psychology (Polish)

Psychologowie edukacyjni są czasami nazywani w Anglii „ed psychs” lub „EPs”.

Spis treści

Użyj linków, aby przejść do odpowiedniej części

- [Praca psychologów edukacyjnych](#) (*EP work*)
- [Sytuacje, w których pracują psychologowie edukacyjni](#) (*Contexts that EPs work in*)
- [Wczesna interwencja](#) (*early intervention*)
- [Wspólna praca](#) (*working together*)
- [Na czym polega przygotowanie oceny przez psychologa edukacyjnego](#) (*EP assessment*)
- [Opinie diagnostyczne psychologów edukacyjnych](#) (*EP reports*)

1. Celem psychologów edukacyjnych jest poprawa przyswajania wiedzy i dobrostanu wszystkich dzieci

(Educational psychologists work to improve the learning and wellbeing of all children)

Duża część naszych zadań polega na pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ale to nie oddaje zakresu i różnorodności pracy, jaką wykonujemy.

Pracujemy z dziećmi i młodzieżą, które mają szeroki wachlarz potrzeb, na przykład:

- mają trudności z porozumiewaniem się, np. mają problemy z wyrażaniem siebie lub nie potrafią bawić się z innymi dziećmi

- mają trudności w nauce w jakiejś dziedzinie lub dziedzinach, np. mają problemy z nauką czytania lub zapamiętywaniem
- odczuwają przygnębienie, zmartwienie, złość lub chcą zrobić sobie krzywdę
- są niepełnosprawne lub mają zaburzenia sensoryczne
- opracowywanie opinii wspierających proces oceny

Oprócz pomocy dzieciom o różnorodnych potrzebach, współpracujemy także z rodzicami, nauczycielami i innymi specjalistami. Praca ta ma szeroki zakres i przynosi korzyści wszystkim dzieciom. Wśród przykładów tego typu pracy można wymienić:

- [Szkolenie małych grup pracowników](#) lub całego personelu szkoły
- Prowadzenie warsztatów dla rodziców
- [Sprawowanie nadzoru nad pracą dyrektorów, nauczycieli i personelu wspierającego](#)
- Prowadzenie obserwacji w szkołach, np. ustalanie, czy określone działania przynoszą efekty, czy też nie
- [Pomaganie szkołom w opracowywaniu polityki](#)
- Wspieranie szkół w zakresie zmian organizacyjnych
- [Praca na rzecz zmniejszenia liczby uczniów wykluczonych z zajęć](#)
- Praca nad określaniem i zmniejszaniem nierówności wśród dzieci i młodzieży

To tylko niewielki zarys pracy wykonywanej przez psychologów edukacyjnych. Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej, porozmawiaj ze swoim psychologiem EP.

2. Psychologowie edukacyjni pracują w różnych miejscach

(Educational psychologists work in a variety of contexts)

Większość psychologów edukacyjnych jest zatrudniona przez władze lokalne, ale coraz bardziej powszechna staje się praca w sektorze publicznym i prywatnym (DfE, 2019). Wśród przykładów można wymienić:

- Władze lokalne
- Przedsiębiorstwa społeczne
- Organizacje pożytku publicznego
- Spółdzielnie
- Organizacje charytatywne
- [Organizacje akademickie](#)
- Prywatne placówki psychologii edukacyjnej
- Samodzielni psychologowie edukacyjni

Istnieją różnice w sposobie oferowania i świadczenia usług psychologicznych przez psychologów edukacyjnych w zależności od okoliczności, ale wszyscy psychologowie edukacyjni są zarejestrowani w [Health and Care Professions Council](#) (HCPC), co oznacza, że wszyscy muszą przestrzegać tych samych standardów postępowania, kompetencji i ustawicznego rozwoju zawodowego.

Psycholodzy mogą również praktykować w oparciu o rozmaite kodeksy etyczne, na przykład Kodeks Etyki i Postępowania Brytyjskiego Towarzystwa Psychologicznego.

3. Pomoc psychologa na wczesnym etapie może być najbardziej skuteczna — nawet jeśli polega tylko na pocieszeniu

(Getting an EP involved early on can be most effective – even if it is for reassurance)

Wczesna interwencja może być kluczowa, choć czasami ludzie czekają, aż sytuacja stanie się kryzysowa, zanim poproszą o zaangażowanie psychologa edukacyjnego.

Z naszego doświadczenia wynika, że rzadko kiedy problemy pojawiają się nagle. Często dorośli, którzy pracują z dziećmi i młodzieżą, mają przeczucie, że coś jest nie w porządku. Zachęcamy do zainteresowania się rozmową z psychologiem edukacyjnym na wczesnym etapie, choćby po to, by dodać sobie otuchy. Czasami psycholog może doradzić, że najlepsze wsparcie można uzyskać w innej instytucji lub od innego specjalisty.

4. Dzięki wspólnej pracy i wymianie doświadczeń wszelkie działania i dalsze kroki będą dostosowane do potrzeb danego dziecka w określonym czasie.

(By working together and sharing expertise, any actions or next steps, will be right for that child at that particular time)

Psychologowie edukacyjni nie mają magicznej różdżki i nie są w stanie „naprawić” problemu ani zaproponować prostych strategii, które rozwiążą wszystkie trudności, z jakimi boryka się dziecko lub młoda osoba.

Zrozumienie problemu

Psychologowie edukacyjni wiedzą, że kiedy zaczynają pracę z dorosłymi, dziećmi i młodzieżą, problem może być złożony i niejasny. Często jesteśmy proszeni o pomoc w sytuacjach, w których problem ten występuje już od dłuższego czasu. Choć osoby, z którymi pracujemy, często bardzo chcą, by problem przestał być odczuwalny lub zniknął, nie byłoby uczciwe, gdybyśmy przychodzili do szkoły z założeniem, że wystarczy podjąć proste działania i wszystko będzie dobrze. Często prowadzi to do poczucia, że psycholog nie słucha lub nie rozumie, jak poważny jest problem.

Jest prawdopodobne, że wcześniej wypróbowano pewne strategie i interwencje, ale z jakiegoś powodu sytuacja nie uległa poprawie. Warto omówić te próby z psychologiem edukacyjnym, który w oparciu o swoją wiedzę może pomóc określić, czego należy spróbować w dalszej kolejności.

Wspólna praca

Każde dziecko jest wyjątkowe, podobnie jak każda klasa, nauczyciel, rodzic lub opiekun, dlatego każde rozwiązanie należy starannie rozważyć, a wszelkie propozycje muszą być dostosowane do potrzeb wszystkich uczestników. O ile pewne propozycje lub działania mogą być właściwe dla danej szkoły, o tyle mogą nie być odpowiednie dla konkretnego dziecka. Najczęściej psychologowie będą chcieli

współpracować z różnymi osobami, aby wspólnie rozwiązać problem. Nauczyciele znają swoją klasę i program nauczania. Rodzice i opiekunowie mają duże doświadczenie i wiedzę na temat swoich dzieci. Psychologowie edukacyjni mają specjalistyczną wiedzę na temat rozwoju dziecka i psychologii.

Wspólne zebranie się i podzielenie się całą tą wiedzą jest najlepszym sposobem rozwiązywania problemów, ale mamy też świadomość, że nie przyniesie to natychmiastowego rozwiązania. Z naszego doświadczenia wynika, że jednym z najskuteczniejszych rozwiązań jest wspólne zrozumienie tego, co się dzieje i jakie zmiany chcielibyśmy zobaczyć w przyszłości.

5. Na czym polega przygotowanie oceny przez psychologa edukacyjnego?

(EP assessment – what does this mean?)

Ocena EP może obejmować dowolny zakres aspektów, które pomagają w całościowym zrozumieniu życia dziecka — jego potrzeb, poglądów i, co ważniejsze, mocnych stron.

Nie ma dwóch takich samych ocen. Czasami panuje przekonanie, że ocena EP oznacza jeden konkretny sposób postępowania lub robienia jednej konkretnej rzeczy, dlatego termin ten może być mylący. W rzeczywistości ocena EP to wszystko, co robi psycholog edukacyjny, aby ocenić daną sytuację.

Wiemy, że każde dziecko jest inne. Ma własne potrzeby, mocne strony, umiejętności i aspiracje. Ponadto każda rodzina, szkoła, klasa i nauczyciel także różnią się od siebie. Biorąc pod uwagę te wszystkie różnice, mogłoby być dziwne, gdyby psycholog edukacyjny postępował tak samo w każdym przypadku, nad którym pracuje.

6. Jakie czynności przeprowadza psycholog edukacyjny, aby zorientować się w danej sytuacji?

(What types of things would an EP do to make sense of a situation?)

Psycholog ma do dyspozycji szereg narzędzi i technik, aby poznać przypadek, nad którym pracuje. Nie sposób wymienić ich wszystkich, dlatego najlepiej porozmawiać z psychologiem edukacyjnym i zapytać go, co robi i dlaczego. Poniżej postaraliśmy się omówić najbardziej powszechne metody pracy:

Prowadzenie rozmowy

(Having a conversation)

Rozmowa jest często najbardziej przydatnym sposobem zrozumienia tego, co się dzieje, z innej perspektywy. Rodzice, nauczyciele i dzieci będą mieli różne spojrzenie na temat danego problemu i ważne jest, aby spróbować je poznać. Psychologowie edukacyjni mogą nazywać takie rozmowy w różny sposób, np. konsultacją lub rozmową o wspólnym rozwiązywaniu problemów.

W rozmowach tych w dużym stopniu wykorzystuje się psychologię. Psychologowie edukacyjni starannie dobierają pytania, które zadają, a także moment i sposób, w jaki są one wypowiedziane. Pomoc psychologa edukacyjnego bardzo się przydaje, jeśli osoby uczestniczące w rozmowie otrzymają wystarczająco dużo czasu i poczucie bezpieczeństwa, aby naprawdę porozmawiać i zastanowić się nad sytuacją, która powoduje ich niepokój.

Poznanie opinii dziecka lub młodej osoby

(Gaining a child or young person's views)

Jest to ważna część pracy psychologa edukacyjnego. Często jesteśmy proszeni o zaangażowanie się w pomoc dziecku lub młodej osobie, która najwyraźniej doświadcza trudności. [Dzieci i młodzież znajdują się w centrum naszego zainteresowania i pracy](#), dlatego tak ważne jest poznanie ich opinii na temat tego, co się dzieje, jakie są trudności i co ich zdaniem przebiega prawidłowo.

Jak wspomniano, [istnieje wiele narzędzi i technik, których psycholog może użyć](#), aby poznać opinię dziecka, a każde dziecko jest inne. W większości przypadków psycholog edukacyjny zdecyduje, jakich

narzędzi i technik użyć, po wcześniejszej rozmowie z tymi dorosłymi, którzy najlepiej znają dziecko.

Obserwacja

(Observation)

Często przydaje się obserwacja dziecka w szkole. Może to pomóc psychologowi edukacyjnemu poznać codzienne życie młodej osoby, z którą pracuje. Obserwacja może dać psychologowi możliwość zastanowienia się nad tym, z czym dziecko lub młoda osoba może mieć problemy, ale także nad tym, co w danej sytuacji funkcjonuje poprawnie. Głównym celem obserwacji jest zbadanie wpływu środowiska na naukę, samopoczucie i rozwój dziecka.

Pracownikom szkoły może być trudno wygospodarować czas na przeprowadzenie dogłębnej, ukierunkowanej obserwacji, natomiast psycholog edukacyjny może zauważyć kwestie, które wcześniej zostały przeoczone. Obserwacje mogą być prowadzone na wiele różnych sposobów, np. o różnych porach, w różnych miejscach. Wynika to z wiedzy, że dzieci i młodzież mogą zachowywać się w różny sposób w różnych środowiskach.

Diagnoza funkcji poznawczych

(Cognitive assessment)

Diagnoza funkcji poznawczych może być przeprowadzana na wiele różnych sposobów i nie jest tym samym, co test funkcji poznawczych.

Termin ten może być trudny do zrozumienia. Termin „poznawczy” odnosi się do wszystkiego, co ma związek z myśleniem lub uczeniem się. Oznacza to, że „diagnoza funkcji poznawczych” może dotyczyć całego szeregu umiejętności, np. pamięci, rozwiązywania problemów, umiejętności koncentracji uwagi, uczenia się.

Test funkcji poznawczych to zazwyczaj seria czynności przeprowadzana w kontrolowany sposób, opracowana w celu „sprawdzenia” różnych umiejętności. Jest on również nazywany testem psychometrycznym.

- Testy funkcji poznawczych mogą dostarczyć serię wyników, które można następnie porównać z większą grupą dzieci w tym samym wieku.
- Wyniki testów funkcji poznawczych mogą powiedzieć nam, co dziecko może zrobić w sytuacji testowej bez pomocy lub zachęty (czasami nazywamy to mediacją).
- Testy funkcji poznawczych dają obraz wyników w danym dniu.

Istnieje wiele innych narzędzi, które psychologowie edukacyjni mogą stosować do przeprowadzania diagnozy funkcji poznawczych dzieci i młodzieży. Popularnym i skutecznym sposobem jest przeprowadzenie diagnozy dynamicznej z dzieckiem lub młodą osobą.

Diagnoza dynamiczna (jak sama nazwa wskazuje) to sposób pracy z dzieckiem lub młodą osobą, który pomaga zrozumieć kilka rzeczy:

- Co dziecko lub młoda osoba może zrobić we własnym zakresie
- Co może zrobić z troskliwą pomocą osoby dorosłej
- Jakiego rodzaju pomoc i wsparcie najlepiej przyczyni się do postępów w nauce dziecka?

Diagnoza dynamiczna umożliwia także psychologowi edukacyjnemu zbadanie innych czynników, które mogą mieć wpływ na proces uczenia się. Należą do nich motywacja do nauki, sposób, w jaki dziecko myśli o swoim przyswajaniu wiedzy (nastawienie), wpływ języka stosowanego przez psychologa edukacyjnego lub samo zadanie.

Przydatne może być także obserwowanie przez nauczyciela, jak psycholog edukacyjny prowadzi diagnozę dynamiczną — wiele z tego, co zaobserwuje, będzie można wykorzystać bezpośrednio w klasie. Testów funkcji poznawczych zwykle nie można obserwować.

7. „Potrzebujemy opinii psychologa edukacyjnego”

(“We need an EP report”)

Powinni Państwo zastanowić się, dlaczego potrzebują Państwo opinię EP i czego po niej się spodziewają.

Podobnie jak nie ma dwóch takich samych ocen EP, [nie ma dwóch takich samych opinii diagnostycznych EP](#). Kiedy psycholog edukacyjny zostanie poproszony o przygotowanie swojej opinii, prawdopodobnie będzie chciał dowiedzieć się kilku rzeczy:

- Czego oczekują Państwo od opinii?
- W jaki sposób ta opinia Państwu się przyda?
- Co zmieniłoby otrzymanie opinii opracowanej przez psychologa edukacyjnego?

Psychologowie edukacyjni piszą wiele opinii diagnostycznych; są one często efektem naszej pracy. Z naszego doświadczenia wynika, że ludzie najbardziej cenią sobie zaangażowanie psychologów edukacyjnych, tzn. współpracę z nimi. Po włączeniu się w proces, możemy wspólnie zdecydować, w jakiej formie taki raport będzie najbardziej przydatny, np. czy będzie to list, zapis naszej rozmowy czy dłuższe sprawozdanie.

Czasami kładzie się nadmierny nacisk na uzyskanie „opinii EP”, z założeniem, że jest ona warunkiem do uzyskania Planu Edukacji, Zdrowia i Opieki (EHCP) lub miejsca w szkole specjalnej. Nie jest to zgodne z prawdą. Informacje dostarczane przez psychologa edukacyjnego mają na celu określenie mocnych stron i potrzeb dziecka, a następnie opisanie rodzajów działań, które powinny zostać podjęte, aby zapewnić, że potrzeby dziecka będą zaspokojone. Opinia diagnostyczna EP może zawierać szczegółowe informacje o tym, co zostało uzgodnione podczas pracy psychologa edukacyjnego i może pomóc w podjęciu decyzji, ale nie może decydować, czy dziecko powinno zostać objęte planem EHCP lub do jakiej szkoły ma uczęszczać.

This translation was jointly funded by [Applied Psychologies](#), [Aspen Psychology Services](#), [EdPsychEd](#), [TW Educational Psychology](#), [Waite Psychology](#) and [edpsy](#).